

استقبال قبله چگونه یافته میشود؟

نماز را رو به طرف کعبه ادا کردن است. ادا کردن برای کعبه نیست. قبله، قبلاً (قدس) بود. هفده ماه بعد از هجرت، در وسط ماه شعبان در روز سه شنبه در حین سومین رکعت نماز ظهر و یا عصر، رو گردانیدن بطرف کعبه، امر گردید. اگر زاویه مابین استقامت چلیپایی اعصاب چشم، به کعبه برخورد کند، در مذاهب حنفی و مالکی نماز صحیح میشود. این زاویه تقریباً ۴۵ درجه است. استقامت قبله استانبول، از جنوب به اندازه یک زاویه ۲۹ درجه ای بطرف شرق است. به این زاویه (زاویه قبله) می گویند. به خط راستیکه بر روی نقشه، از یک شهر تا به شهر مکه کشیده شود، (خط قبله) میگویند. این خط، استقامت قبله را نشان میدهد. هنگامیکه خورشید بر روی این خط میآید، (ساعت قبله) میشود. به زاویه ای که در مابین این خط و دایره طولیکه از این شهر میگذرد، حاصل میگردد، (زاویه قبله) گویند. استقامت قبله یک شهر، به درجات طول و عرض تابع میباشد. در نیم کره شمالی، در وقت زوال، جهتیکه آفتاب قرار دارد و یا اگر روی یک دستگاه ساعت که به زمان زوالی محلی عیار شده باشد، بصورت افقی، بطرف آسمان و عقربه اش به طرف خورشید گرفته شود، خط وسط [خط تقارن] زاویه ای که در بین رقم دوازده و عقربه موجود است، بصورت تقریبی طرف جنوب را نشان میدهد. هر چقدر تعدیل زمان و میل شمس نزدیک به صفر باشد، نتیجه به همان مقدار حساس خواهد بود. استقامت قبله استانبول به دو روش یافته میشود. ۱- با زاویه قبله. ۲- با ساعت قبله.

۱- از استقامت دایره طولیکه از استانبول میگذرد، یعنی از جهت جنوب اگر به اندازه زاویه قبله بطرف شرقش چرخیده شود، رو به قبله گردانیده میشود. زاویه (ق) یعنی زاویه قبله، اینگونه حساب کرده میشود: درجه عرض مکه مکرمه $E =$ بیست و یک درجه و بیست و شش دقیقه، درجه طولش از گرینویچ [Greenwich] $P =$ ۳۹ درجه و ۵۰ دقیقه است. بدلیل اینکه عرض استانبول $E =$ ۴۱ درجه، طولش $P =$ ۲۹ درجه میباشد، تفاوت درجات عرض آن از درجه عرض مکه مکرمه، ۱۹ درجه و ۳۴ دقیقه، تفاوت طول آن $F =$ ۱۰ درجه و ۵۰ دقیقه میباشد. زاویه قبله تقریبی استانبول (ق)، با استفاده از ایضاحات هندسی که در کتاب (معرفت نامه)^[۱] موجود است:

$$\tan ق = \frac{\sin(۳۹,۸۳^\circ - ط)}{\sin(ع - ۲۱,۴۳^\circ)} = \frac{\sin ۱۰^\circ ۵۰'}{\sin ۱۹^\circ ۳۴'} = \frac{+۰,۱۸۷۹۵}{+۰,۳۳۴۹۰} = +۰,۵۶۱۲۱$$

∴ ق = ۳۹ درجه و ۱۸ دقیقه یافته میشود.

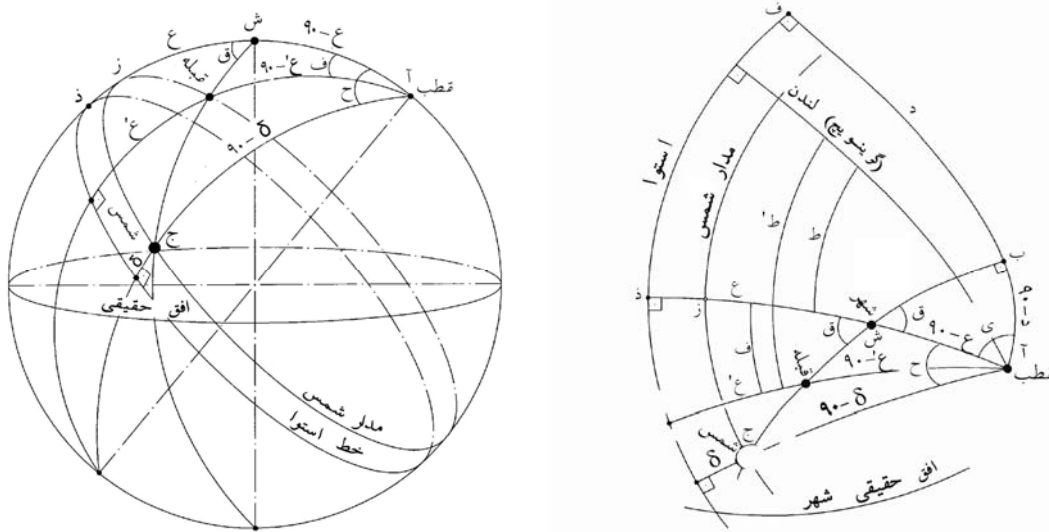
اخطار: بدلیل اینکه تفاوت طول (ف) استانبول از مکه مکرمه، از 60° درجه کوچک است، این (ق)، به نتیجه حاصل شده از مساوات قطعی که در پایین دیده میشود، نزدیک است. اگر تفاوت طول از 120° زیاد باشد، برای نقطه ای که (طولش $^\circ$

^[۱] کتاب معرفتنامه، از طرف ابراهیم حقی ارضرومی رحمة الله تعالی علیه، بزبان ترکی تألیف گردیده است.

۱۷، ۱۴۰-، عرضش (° ۲۱، ۴۳-) نظر به مرکز کره ارض، سیمتریک (متقارن) مکه مکرمه میباشد، با دستور تقریبی،

زاویه قبله (ق)، محاسبه میشود. فرق نتیجه از ۱۸۰°، گرفته شده، زاویه قبله تقریبی یافته میشود.

ش : نقطه ای که شاقول شهر، کره سما را در آنجا قطع میکند؛ ز : نقطه زوال؛ از : دایره نصف النهار میباشد.

این مساوات که از مثلثات کروی بر آورده شده، زاویه قبله قطعی را میدهد:

$$\tan ق = \frac{\sin (ط - ۳۹,۸۳^\circ)}{\cos (ط - ۳۹,۸۳^\circ) \cdot \sin ع - ۰,۳۹۲۵ \cdot \cos ع}$$

در اینجا (ع) و (ط)، درجات عرض و طول محلی است که می خواهیم زاویه قبله آن محل را بیابیم. (ع)، در شمال اکوادور (+)، در جنوب اکوادور (-) است. (ط)، در شرق لندن (Greenwich) (+)، در غرب آن (-) گرفته میشود. زاویه قبله (ق) که یافته شده، زاویه مابین دو خط [قوس] میباشد که یکی از آن دو خط، از آن شهر به جنوب، دیگری از آن شهر به قبله متوجه میباشد.

برای یافتن قبله، در کره زمین که توسط دایره ای که عبارت از طول قبله $۳۹,۸۳^\circ = (ط)$ و طول $۱۷, ۱۴۰-$

میباشد، به دو قسمت تقسیم شده است، از جنوب جغرافیایی به بعد، در محل هاییکه در شرق قبله قرار دارند، به طرف غرب، در محل هاییکه در غرب قبله قرار دارند، بطرف شرق، به اندازه زاویه (ق) چرخیده میشود. (ق) که با این دستور (فرمول) یافته شده، در محل هاییکه به غرب چرخیده میشود (-)، در محل هاییکه به شرق چرخیده میشود، (+) باید بر آید. اگر نتیجه حساب، برعکس این بر آید، با اضافه کردن (۱۸۰°) و یا ($۱۸۰^\circ +$) زاویه قبله یافته میشود. مثلاً، برای کراچی که ۶۷° $= (ط)$ و $۲۵^\circ = (ع)$ میباشد، با استفاده از ماشین حساب CASIO به این دکه ها:

$$39.83 - 67 = \cos \times 25 \sin - 25 \cos \times 0.3925 = \text{Min } 39.83 - 67 = \sin \div \text{MR} = \text{INV tan}$$

فشار داده میشود و زاویه قبله ($۲۷' ۸۷-$) یافته میشود.

برای استانبول ۲۸ + درجه ۲۱ دقیقه [بطور خلاصه ° ۲۹] یافته میشود. بعضی از (ق)هایی که بطور قطعی و تقریبی) حساب شده است، در پایین است. آخرین سه ارزش، با اصول سیمتریک (متقارن) یافته شده است. مونیخ: ° ۵۰ (۴۷°)، لندن: ° ۶۱ (۵۲°)، باسل: ° ۵۶ (۵۰°)، فرانکفورت: ° ۵۲ (۴۷°)، توکیو: ° ۱۱۳ (۱۳۰°)، نیویورک: ° ۱۲۲ (۱۳۴°)، قماسی: ° ۱۱۵ (۱۲۵°).

۲ - در استانبول، استقامت قبله با ساعت قبله اینگونه یافته میشود: در شکلیکه در فوق در طرف راست قرار دارد، نقطه (ب) نقطه ای میباشد که خط قبله (ج ش) یک دایره میل (أ ب) را بطور عمودی در آن نقطه قطع میکند. در مثلث کروی قائم الزاویه (أ ب ش)، نظر به مساوات ناپیر NAPIER،

$$\cos(90^\circ - \xi) = \cotan \delta \times \cotan \zeta \text{ است.}$$

بدلیل اینکه همیشه $(\tan \xi \times \cotan \xi = 1)$ است، $(\sin \xi = (1 / \tan \delta) \times (1 / \tan \zeta))$ میباشد. از اینجا $(\tan \zeta = 1 / (\sin \xi \times \tan \delta))$ میشود. مثلاً، برای روز ۲ فبروری، در ماشین حساب Privileg هنگامیکه به دکمه های $\tan = \arctan \rightarrow 28.21^\circ \div 1 \div 41 \sin$ فشار داده شود، (۵، ۷۰ = δ) درجه، یافته میشود. برای استانبول، همیشه (۵، ۷۰ = δ) است. در مثلث کروی قائم الزاویه (أ ب ج) نیز $(\cos(\delta + \zeta) = \tan \delta \times \cot \delta)$ است. بدلیل اینکه در مثلث (أ ب ش)، $(\cos \delta = \tan \xi \times \cot \delta)$ میباشد، $(\cot \delta = \cos \delta / \tan \xi)$ بوده، $(\cos(\delta + \zeta) = \tan \delta \times \cos \delta \div \tan \xi)$ (میشود.

به دکمه های $\rightarrow 15 = \cos - 70,5 = \arctan = 41 \tan \times 70,5 \cos \rightarrow 16.58$ E/C فشار داده شود، برای زمان فضل دائر (ح)، یعنی قوس (ج ز)، ۱ ساعت و ۴۵ دقیقه یافته میشود. در حاشیه ربع دایره کدوسی میگوید که، هنگامیکه (مُری عیار شده، به خط قبله آورده شود، متمم درجه ایکه خیط، در ارتفاع قوس به آن برخورد میکند، در استانبول درجه فضل دائر وقت ساعت قبله میشود. اگر به ۱۵ تقسیم شود، ساعت فضل دائر میشود). ساعت فضل دائر را از ۱۲ بیرون آورده، تعدیل زمان و تفاوت طول را به حساب داخل کرده، (وقت قبله) و یا (ساعت قبله) در لحظه ایکه خورشید در حذاء (ردیف) قبله قرار میگیرد، برای هر روز، نظر به ساعت مشترک حساب کرده میشود. در مثال ما، ۱۰ ساعت و ۳۳ دقیقه میشود. اگر از وقت ظهر اذانی، فضل دائر و یک تمکین خارج گردد، ساعت قبله اذانی ۵ ساعت و ۶ دقیقه میشود. در این لحظه اگر بطرف خورشید متوجه شویم، بطرف قبله متوجه میشویم. اگر قبله، در جانب شرق سمت جنوب باشد، خورشید نیز در شرق، یعنی قبل از ظهر بوده، لازم میآید که (ح) در دستور وقت، (-) باشد. $\delta = 0$ = میل شمس میباشد. وقتیکه $\delta = 21,43^\circ = (\xi)$ شود، خورشید در یک سال دو بار کاملاً به بالای کعبه میآید. در این روزها، در تمام دنیا در این لحظه (در وقت ساعت قبله)، کسیکه به خورشید متوجه شود به قبله متوجه شده است.

احمد ضیاء بک، درجات طول و عرض را قدری بزرگتر گرفته، حساب را با جدول لگاریتمی انجام داده، برای استانبول تقریباً $۲۹ = (ق)$ درجه یافته است. در استانبول، وقتی که مسجد جامع واقع در اسکله قنبدلیلی که مکرراً ساخته میشد، محراب آن با این دستور حساب کرده شده است.

با قطب نما (قبله نما)، جهت جنوب را یافته، اگر کسیکه از این جهت ۳۱ درجه بطرف شرق گردش کند، در استانبول به قبله متوجه شده است. اما عقربه قطب نما قطب های مغناطیسی را نشان میدهد. ولی اینها قطبهای محور کره زمین نمی باشند. موقعیت قطبهای مغناطیسی هم به مرور زمان تغییر میکند. در زمانی که طول ششصد سال، در گرداگرد قطبهای حقیقی یکبار دور میزند. در یک شهر، به زاویه ای که در مابین راستای قطب نما و راستای قطب حقیقی موجود است، **(زاویه انحراف)** گویند. زاویه انحراف هر محل، متفاوت است. محل های مسکونی موجود میباشد که، درین محل ها عقربه قبله نما از شمال به شرق (+) و یا به غرب (-) به اندازه ۳۰° منحرف میشود. زاویه انحراف یک محل نیز، هر سال تغییر میکند. درین حالت، در یک محل، اگر جهت با قبله نما یافته شود، لازم می آید که زاویه انحراف به زاویه قبله اضافه و یا از زاویه قبله خارج کرده شود. زاویه انحراف استانبول تقریباً $۳^\circ +$ است. بنابراین، در استانبول از جهت جنوب که بوسیله قبله نما پیدا شده: اگر کسیکه بطرف شرق $۳۱^\circ = ۳^\circ + ۲۸^\circ$ گردش کند، به طرف قبله گردش کرده است.

اگر جهت جنوب، با ستاره قطبی و یا با ساعت و یا با خط **(نصف النهار)** که به زمین کشیده شده، یافته شود، لازم نمی آید که به زاویه قبله، زاویه انحراف اضافه کرده شود. در استانبول با گردش ۲۹ درجه ای از جنوب به شرق، جهت قبله یافته میشود. برای این کار ساعت خود را بر روی میز گذاشته، رقم ۶ بطرف جنوب چرخانده میشود. وقتی که عقربه دقیقه شمار، بر روی رقم پنج آورده شود، قبله را نشان میدهد.

هر چند که از ترس دشمن و دزد و از سبب بیماری و یا با خطا رفتن در تعیین قبله، منحرف شدن از قبله در نمازهای فرض نیز جائز میباشد، ولی در کشتی مسافربری، در قطار (ترن) متوجه شدن بطرف قبله شرط و لازم میباشد. مسافر، در کشتی مسافربری و در قطار، برای نماز فرض، رو به قبله ایستاده، به کنار محل سجده اش باید قبله نما بگذارد. وقتی کشتی مسافربری و یا قطار بچرخد، خودش نیز به طرف قبله باید بچرخد. و یا اینکه یک شخص دیگر، وی را باید برآست و چپ بچرخاند. در نماز، اگر سینه اش از قبله جدا شود، نمازش فاسد میشود. زیرا، کشتی مسافربری و قطار مثل خانه است. مثل چهارپایان نیست. بدلیل اینکه در اتوبوس، در قطار، در بحر (دریای) موج دار نمازهای فرض کسانی که نتوانند بطرف قبله بگردند، جائز نمیشود، اینها، در طول مدت زمانی که در راه باشند، میتوانند مذهب شافعی را تقلید کرده، نماز ظهر را با عصر و شام (مغرب) را با عشاء (خفتن) جمع کنند. کسی که از مذهب حنفی پیروی میکند، اگر در راه نتواند رو به قبله بایستد، بعد از اینکه براه افتاد، در وقتی که در روز، در جایی توقف کند، در وقت نماز ظهر (پیشین)، بعد از ادای نماز ظهر، باید نماز عصر را نیز فوراً ادا کند.^[۱] وقتی که در شب توقف کرده شود، در وقت عشاء (خفتن) اولاً نماز شام (مغرب) را، بعد نماز عشاء (خفتن) را باید یکجا ادا کند و در حین نیت کردن به این چهار نماز (با تقلید کردن مذهب

[۱] در حین جمع کردن، سنت ها ادا کرده نمیشود. در هنگام شروع به اولین نماز، به جمع کردن نیت کرده میشود.

شافعی ادا میکنم) گفته، باید نیت کرده شود. نظر به مذهب شافعی و مالکی، در هنگام داخل شدن بجاییکه بغیر از روزهای ورود و خروج، به نیت زیاده از سه روز ماندن به آنجا رفته شده باشد، و یا اینکه کسیکه اگر به جایی، از برای کاری رفته باشد که گمان برده باشد این کارش را در چهار روز اتمام نماید، ولی در آنجا بیشتر از هجده روز بماند، مقیم میشود. وقتیکه از اینجا خارج شود، تا اینکه اگر برای به اندازه ۸۰ کیلومتر راه رفتن نیت نکند، سفری نمیشود. در (فتاویٰ فقهیه) میفرماید که، (کسی در سفر، اگر نماز ظهر را برای اینکه با نماز عصر جمع کرده ادا کند، به تأخیر بیاندازد و بعد از خارج شدن وقت نماز ظهر، مقیم گردد، اولاً نماز ظهر را قضا میکند. از سبب به قضا گذاشتن نماز ظهر، مرتکب گناه نمیشود). کسیکه بدلیل پر شدن دندان و یا پوشش در دندان، مذهب شافعی و یا مالکی را تقلید میکند، در جایی که از سه روز بیشتر و از پانزده روز کمتر میماند، فرضها را نباید قصر کند، باید چهار رکعت ادا کند. اگر قصر کند، فرضهاییکه بصورت دو رکعت ادا کرده است، در مذهب شافعی و مالکی صحیح نمیشود. اگر چهار رکعت ادا کند، در مذهب حنفی مکروه نمیشود، ولی صحیح میباشد. در حالتیکه پوستش، به زن نامحرم تماس کند و یا هنگامیکه وضویش در نماز فاسد گردد، صحیح شدن نمازش نظر به مذهب مالکی، نیز اینگونه است. در آخر ماده (مطلب) پنجاه و چهارم کتاب (سعادت ابدیه) ترکی چنین بیان گردیده است که: این شخص، در جاییکه بصورت سفری اقامت داشته باشد، اگر خراج موجود نباشد، نمیتواند نمازهایش را جمع کند.

هر چندیکه شروع رمضان شریف را با حساب و با تقویم از قبل فهمیدن جائز نمیباشد، ولی قبله را با حساب، با ستاره قطبی [قبله نما]، و اوقات نماز را از تقویمیکه با محاسبات علم هیأت (آسترونومی) آماده شده باشد، فهمیدن، جائز است. زیرا هر چندیکه با حساب و آلت، به صورت قطعی یافته نمیشود، ولی ظن بسیار حاصل نمیشود. قبله و اوقات نماز، با ظن بسیار [با ظن غالب] قبول میگردد.

در جاهاییکه محراب موجود نباشد، و فهمیدن با چیزهایی مانند حساب و ستاره، نیز امکانپذیر نباشد، لازم میآید تا از مسلمانان صالح که قبله را بدانند، سؤال کرده شود. نباید از کافر، فاسق و بچه ها سؤال کرد. هر چند که به کافر و به فاسق در معاملات اعتماد کرده میشود، ولی در دیانات [یعنی در عبادات] اعتماد کرده نمیشود. لازم نمیآید تا در سراغ کسی باشیم که قبله را بدانند. خودش [قبله را] جستجو میکند. متوجه به جهتی که قناعت حاصل کرده به قبله بودنش حکم کند، ادا میکند. بعداً، اگر بفهمد که خطا کرده است نماز را اعاده نمیکند.

قبله، بنای (ساختمان) کعبه نمیباشد، عرصه اش میباشد. یعنی از زمین تا عرش، آن فضای خالی، قبله است. ازین سبب، در قعر چاه [و یا دریا]، در قله کوههای بلند [در هواپیما]، رو به این جهت میتوان ادا کرد. [برای حاجی شدن نیز، نه به بنای (ساختمان) کعبه، بلکه به آن عرصه رفته میشود. کسیکه به جاهای دیگر برود، نمیتواند حاجی شود].

حضرت ابن حجر مکی در (فتاویٰ فقهیه) می فرماید که، (بنای کعبه را، از شکلی که الآن دارد تغییر دادن جائز نیست، حرام است. بنای امروزی را حجاج ساخته است. و قتیکه خلیفه هارون الرشید خواست تا این را تغییر داده، به شکل درستش که آنرا عبدالله ابن زبیر ساخته بود بیاورد، امام مالک - رحمة الله تعالی علیه - مانع شد. از این بعد، اگر کسی تغییری انجام دهد، بشرط اینکه فتنه ظهور نکند و به بنای قدیمی خلل و آسیبی رسانیده نشود، تغییرات انجام داده شده را منهدم ساختن واجب میباشد. در غیر اینصورت واجب نمیشود.)

از سبب مریضی و از خطر دزدانیدن اموال و یا اگر در کشتی به غرق شدن کشتی سبب گردد و یا خطر دیده شدن از طرف دشمن و یا حیوان درنده باشد و یا اگر از چهارپایش پایین بیاید، بدون کمک امکان سوار شدن نداشته باشد و اگر حیوان را بطرف قبله متوقف کند، دوستانش به او منتظر نشوند، دو نماز را جمع میکند. اگر نتواند جمع کند، نماز فرض را متوجه به آنطرف که قوتش برسد ادا میکند و اعاده نمیکند. زیرا، به این عذرها خودش سبب نشده، بلکه سماوی، یعنی غیر اختیاری بوقوع پیوسته است. کسیکه جهت قبله را نمیداند، به محراب نگاه نکرده، از کسیکه جهت قبله را میداند سؤال نکرده، و خودش نیز تحقیق و تجسس نکرده ادا کند، هر چند به قبله برخورد هم کرده باشد، نمازش قبول نمیشود. اما اگر بعد از ادا نماز، اطلاع یابد که به قبله برخورد کرده است، قبول نمیشود. اگر در بین نماز مطلع شود، قبول نمیشود. اگر نمازش را متوجه به جهتی که بعد از تحقیق و تجسس، به قبله بودن آن جهت قانع شده باشد، ادا نکند، اگر اطلاع هم بیابد که به قبله برخورد کرده است، لازم میآید تا دوباره ادا کند. مانند این، اگر کسی نمازش را، با گمان بی وضو بودنش و یا نجس بودن جامه اش و یا داخل نشدن وقت ادا کند، ولی بعداً بفهمد که گمانش درست نبوده است، درینصورت نمازش را دوباره ادا میکند.

[برای دانستن جهت قبله، در جایی که خورشید میآید یک چوب به زمین نشانده میشود. یا اینکه، به سر یک ریسمان، یک چیزی مانند کلید و یا سنگ، بسته، آویزان کرده میشود. در وقت (ساعت قبله) که در برگ تقویم آنروز نوشته شده است، سایه چوب و یا ریسمان، استقامت (راستای) قبله را، محلیکه خورشید قرار دارد نیز، جهت قبله را نشان میدهد. خورشید، در طرف قبله سایه میبازد.]

زاویه های قبله محل هاییکه در درجات طول و عرض مختلف میباشند.

		درجات طول																																																																																																																																																																								
۱	۲	۳																																																																																																																																																																								
		۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶	۷۷	۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸	۹۹	۱۰۰																																																																																	
۱۳۰	۱۳۱	۱۳۲	۱۳۳	۱۳۴	۱۳۵	۱۳۶	۱۳۷	۱۳۸	۱۳۹	۱۴۰	۱۴۱	۱۴۲	۱۴۳	۱۴۴	۱۴۵	۱۴۶	۱۴۷	۱۴۸	۱۴۹	۱۵۰	۱۵۱	۱۵۲	۱۵۳	۱۵۴	۱۵۵	۱۵۶	۱۵۷	۱۵۸	۱۵۹	۱۶۰	۱۶۱	۱۶۲	۱۶۳	۱۶۴	۱۶۵	۱۶۶	۱۶۷	۱۶۸	۱۶۹	۱۷۰	۱۷۱	۱۷۲	۱۷۳	۱۷۴	۱۷۵	۱۷۶	۱۷۷	۱۷۸	۱۷۹	۱۸۰	۱۸۱	۱۸۲	۱۸۳	۱۸۴	۱۸۵	۱۸۶	۱۸۷	۱۸۸	۱۸۹	۱۹۰	۱۹۱	۱۹۲	۱۹۳	۱۹۴	۱۹۵	۱۹۶	۱۹۷	۱۹۸	۱۹۹	۲۰۰	۲۰۱	۲۰۲	۲۰۳	۲۰۴	۲۰۵	۲۰۶	۲۰۷	۲۰۸	۲۰۹	۲۱۰	۲۱۱	۲۱۲	۲۱۳	۲۱۴	۲۱۵	۲۱۶	۲۱۷	۲۱۸	۲۱۹	۲۲۰	۲۲۱	۲۲۲	۲۲۳	۲۲۴	۲۲۵	۲۲۶	۲۲۷	۲۲۸	۲۲۹	۲۳۰	۲۳۱	۲۳۲	۲۳۳	۲۳۴	۲۳۵	۲۳۶	۲۳۷	۲۳۸	۲۳۹	۲۴۰	۲۴۱	۲۴۲	۲۴۳	۲۴۴	۲۴۵	۲۴۶	۲۴۷	۲۴۸	۲۴۹	۲۵۰	۲۵۱	۲۵۲	۲۵۳	۲۵۴	۲۵۵	۲۵۶	۲۵۷	۲۵۸	۲۵۹	۲۶۰	۲۶۱	۲۶۲	۲۶۳	۲۶۴	۲۶۵	۲۶۶	۲۶۷	۲۶۸	۲۶۹	۲۷۰	۲۷۱	۲۷۲	۲۷۳	۲۷۴	۲۷۵	۲۷۶	۲۷۷	۲۷۸	۲۷۹	۲۸۰	۲۸۱	۲۸۲	۲۸۳	۲۸۴	۲۸۵	۲۸۶	۲۸۷	۲۸۸	۲۸۹	۲۹۰	۲۹۱	۲۹۲	۲۹۳	۲۹۴	۲۹۵	۲۹۶	۲۹۷	۲۹۸	۲۹۹	۳۰۰

در این جدول، درجات طول در بالا و پائین جدول با فاصله های ۵ درجه ای، درجات عرض نیز در وسط جدول از بالا به پائین با فاصله های ۲ درجه ای نوشته شده است. درجات طولیکه زیر آنها خط کشیده شده غربی (-) بوده، باقیمانده شان شرقی (+) میباشد. برای محل های واقع در نیم کره شمالی درجات طولیکه در ردیف یکم و دوم نوشته شده اند، برای محل های واقع در نیم کره جنوبی هم درجات طولیکه در ردیف سوم و چهارم نوشته شده اند، استعمال میگردد. برای یافتن زاویه قبله یک محل، اولاً به درجه طول و درجه عرض آن محل توجه مینمائیم. در جاییکه ستون درجه طول آن محل با سطر درجه عرض محل مذکور یکدیگر را قطع کنند، هر کدام رقمی را ببینیم، این رقم درجه زاویه قبله آن محل میباشد.

برای درجات طولیکه در ردیف یکم و چهارم قرار دارند، از جنوب به غرب آن محل، برای درجات طولیکه در ردیف دوم و سوم قرار دارند، از جنوب به شرق آن محل به اندازه زاویه قبله رو بگردانیم (همراه بدن متمایل شویم)، روی ما (همه بدن ما) به طرف قبله متوجه میشود.

این زوایا از استقامت جنوب جغرافیایی میباشد که توسط خورشید و یا ستاره قطبی فهمیده میشود. در اندازه گیری توسط قبله نما زاویه انحراف را نیز باید به حساب وارد کرد.